

5.6.2024

Nuojuankankaan (Vaala) ja Seitenoikean (Ristijärvi/Hyrynsalmi) välisen 400+110 kV voimajohtohankkeen YVA-menettelyn yleisötilaisuus

Aika Keskiviikko 5.6.2024 klo 18:00-20:02 (kahvit klo 17:30-18:00)

Paikka Paltamon kunnantalo

Läsnä	Jenni Väisänen (pj.)	Kainuun ELY-keskus
	Jouko Saastamoinen	ELY-keskus
	Tiina Seppänen	Fingrid Oyj
	Eeva Paitula	Fingrid Oyj
	Mika Kuivalainen	Fingrid Oyj
	Eero Kujanen	Fingrid Oyj
	Lauri Erävuori	Sitowise Oy
	Maria Arola (muistion laatija)	Sitowise Oy
	Mika Hakkarainen	Paltamon, Sotkamon ja Ristijärven kaavoittaja

Tilaisuudessa läsnä: 15 osallistujaa

Liitteet Yleisötilaisuuden esitys (pdf)

1 Tilaisuuden avaus

Yleisöllä oli mahdollisuus saapua paikalle klo 17:30 alkaen keskustelemaan ja kahville.

Jenni Väisänen esittäytyi ja avasi tilaisuuden klo 18:00 ja kertoi tilaisuuden käytännön järjestelyistä. Hän sekä Fingridin ja YVA-konsultin edustajat esittäytyivät.

2 Yhteysviranomaisen puheenvuoro

Jenni Väisänen kertoi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä ja yhteysviranomaisen tehtävistä, jotka perustuvat lakiin. Tässä hankkeessa sovelletaan YVA-menettelyä, koska kyseessä on energian ja aineiden siirto (vähintään 200 kV voimajohto, jonka maanpäällinen osa on yli 15 km). Yhteysviranomaisena toimii Kainuun ELY-keskus. YVA-menettely on avoin ja julkinen ja siinä on tarkoitus kuulla alueen asukkaita ja viranomaisia.

Ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan laajasti hankkeen aiheuttamia vaikutuksia luontovaikutusten lisäksi mm. sosiaalisiiin vaikutuksiin, ihmisiin ja terveyteen sekä pyritään ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. YVA-menettelyn tavoitteena on löytää vaihtoehto, jossa on mahdollisimman vähäiset ympäristövaikutukset. YVA-menettelyssä on tarkoitus myös löytää haitallisten vaikutusten lievennyskeinoja. YVA-menettely on osa hankkeen suunnittelua jo varhaisessa vaiheessa ja se mahdollistaa osallistumisen. Osallistuminen on tärkeä osa YVA-menettelyä. Lausuntovaiheessa saatuja mielipiteitä ja lausuntoja käytetään muodostettaessa perusteltua päätelmää.

5.6.2024

3 Hankkeen esittely (Fingrid Oy)

Hankevastaavan projektipäällikkö Tiina Seppänen kertoi Fingridin lakisääteisistä tehtävistä, joista yksi on siirtää sähköä sähköntuottajien ja kuluttajien välillä. Uutta johtoa tarvitaan, koska vanha johto on jo ikääntynyt, mikä heikentää sähkönsiirtokapasiteettia. Lisäksi alueelle on tarve vahvistaa sähkönsiirtokapasiteettia lukuisten tuulivoimatuotantoalueiden vuoksi. Suomen valtio on Fingridin suurin omistaja. Tämä hanke on yksi tekijä hyvän sähkönsiirtovarmuuden ylläpitämiseksi.

Pääosin uusi johto sijoittuu vanhan voimajohdon rinnalle. Valmistuttuaan uusi voimajohto on noin 80 km pitkä. Vuosina 2026–2027 on tarkoitus suunnitella voimajohto tarkemmin, kuten sen pylväspaikat.

Erikoissuunnittelija Eeva Paitula kertoi, että nykyisen johdon tulee olla käytössä niin kauan, kunnes uusi johto valmistuu. Tämän vuoksi uusi voimajohto sijoittuu vanhan voimajohdon rinnalle eikä paikalle. Paitula esitteli lopuksi koko uuden voimajohtoreitin osuuksittain kartalla. Käytiin myös läpi johtoauekan ja reunavyöhykkeiden leveydet reittiosuuksittain. YVA-ohjelmavaiheessa saadun palautteen myötä voimajohtoreitille on suunniteltu yksi uusi vaihtoehtoinen reittiosuus. Uutena reittinä on Vaalan Järvikylän kiertävä reitti, joka sijoittuu kokonaisuudessaan uuteen maastokäytävään (Nuojuankangas-Otermantie).

Erikoisasiantuntija Eero Kujanen kertoi käyttöoikeuden lunastuksesta. Lunastustoimitus tulee ajankohtaiseksi vasta YVA-menettelyn jälkeen tapahtuvassa yleissuunnitteluvaiheen jälkeen. Korvausasioita ei tästä johtuen voida käsitellä osana YVA-menettelyä.

Lunastuslupaa haetaan valtioneuvoston yleisistunnossa. Kun lupa on myönnetty, alkaa lunastustoimitus, jossa käsitellään korvauksia käyttöoikeuden lunastuksesta. Lunastustoimitus toteutetaan Maanmittauslaitoksen palveluksessa olevan toimitusinsinöörin johdolla, riippumattoman lunastustoimikunnan toimesta. Johtoaueka on puuttomana pidettävä alue, koko johtoaueella on rakennuskielto voimajohdon toiminnan ajan. Koko johtoauealueen alueelta korvaukset maksetaan metsämaalla täysimääräisinä. Muita tyypillisimpiä täysimääräisinä maksettavia korvauksia ovat metsätalouden haittakorvaukset, kuten taimikon menetys, pirstoutumishaitta, hukkaan menneet metsänparannustyöt, puuston korjuun ja tuulenkaadon menetykset sekä maisemahaittakorvaukset. Korvaukset maksetaan vasta voimajohdon rakentamisen valmistuttua.

Lunastuslain uudistus on ollut vireillä jo kauan ja uusi lakiluonnos on juuri valmistunut. Luonnoksessa on ehdotettu 25 % lisäkorvausta lunastuksiin, mutta tämä voi toki vielä muuttua luonnoksen kommentointikierron aikana. Jos luonnokseen ei tule muutoksia, lakimuutos tulee voimaan astuessaan koskemaan myös tämän hankkeen maanomistajia.

Myös Fingridille voi antaa linkin kautta palautetta, joskin virallinen palautekanava on Elyn kautta.

5.6.2024

4 Hankkeen YVA-selostuksen esittely (Sitowise Oy, Lauri Erävuori)

Sitowise on toiminut Fingridin YVA-konsulttina hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa. Konsultin projektipäällikkö Lauri Erävuori kävi läpi hankkeen ympäristövaikutusten vaikutusarviointia. Nollavaihtoehtoa YVA-menettelyssä ei ole tarkasteltu, koska kyseessä on yleisen edun kannalta niin tärkeä hanke, että sen toteuttamatta jättäminen ei ole mahdollista.

Vaikutusarviointi on muodostettu kohteen herkkyyden ja muutoksen voimakkuuden perusteella osa-alueittain. Erävuori esitteli merkittävimpien osa-alueiden vaikutusarvioinnin tuloksia voimajohdon osuuksittain. Esityksen lopuksi Erävuori esitteli hankevaihtoehtojen välisen vertailutaulukon sekä kielteisten vaikutusten lieventämiskeinoja.

5 Kysymykset

Väisänen kiitti esityksistä ja avasi vapaan kommentointivuoron yleisölle. Alla olevia kysymyksiä esitettiin.

K: Mitä järkeä on tehdä hanketta, jota ei tarvita? Suomi on energiaomavarainen ja linjoja ei tarvita. Sähkö pitää tuottaa paikallisesti, eikä sitä kannata Suomen poikki siirtää?

V: Fingridillä on lakisääteinen tehtävä siirtää sähköä riippumatta siitä, miten sähkö on tuotettu. Nykyinen johto on myös aikansa lopussa, joten se täytyy uusida.

K: Nyt kun näitä tuulipuistoja on paljon suunnitteilla. Miten niiden liittyminen voimajohtoihin ja koskeeko lunastusmenettely myös tuulipuistojen linjoja?

V: Jos sähköasemapaikat, joita johdon varrelle on suunniteltu, toteutuvat, niihin voidaan ohjata tuulipuistojen johtoja, jolloin rinnakkaisia johtoja tarvitaan todennäköisesti vähemmän. Jos hanke edellyttää YVA-menettelyn, se edellyttää myös lunastusmenettelyn. Fingrid ei lain mukaan voi omistaa säteittäisiä johtoja. Eli kyllä jälkimmäiseen.

K: Kuinka pitkäksi aikaa käyttöoikeus myönnetään?

V: Se on pysyvä. Jos johto joskus puretaan eikä uutta tarvita, myös käyttöoikeus poistuu.

K: Jos uusi linja toteutuu, poistetaanko vanha linja?

V: Se on mahdollista ja yksi vaihtoehto. Lunastetulle maa-alueelle ei vielä tiedetä muutoksia.

K: Linja on vanha ja uusi tehdään, jolloin on kaksi linjaa vierekkäin? Tuleeko uusi YVA, jos vanha linja puretaan ja sen tilalle tulee vielä uusi?

V: Riippuu YVA-laista ja siitä, olisiko uusin johto yli 220 kV? Jos uusi YVA, tällöin myös uusi lunastusmenettely. Vanhan 220 kV johdon tilasta ei vielä ole päätöksiä.

K: Mikä aikataulu on?

V: Rakentamisen suunniteltu aikataulu on 2028 alkaen.

K: Mitä meinaatte tehdä, jos maanomistaja ei suostu?

V: Lunastusprosessi täytyy tehdä joka tapauksessa, suostuu maanomistaja siihen tai ei. Tällä hetkellä käsittelyaika valtioneuvostossa on noin 12 kk. KHO:ssa noin 8 kk.

Tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyissä käsitellään myös niiden sähkönsiirtoa.

5.6.2024

Suurin osa alueen tuulivoimahankkeista on YVA-menettelyssään jättänyt huomioimatta tämän voimajohtohankkeen yhteisvaikutusten osalta.

Tuulivoimatoimijoiden suunnitelmia on paljon, mutta kaikki eivät yleensä toteudu. Mitä tulee tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyihin, osa on suunnitellut sähkönsiirron Nuojuankankaan tai Seitenoikean sähköasemille ja jos nyt suunniteltu "ylimääräinen" sähköasema toteutuu, saattaa jonkin tuulivoimahankkeen osalta todellinen sähkönsiirtoreitti olla lyhyempi kuin YVA-menettelyssä käsitelty.

ELY tarkistaa voimajohtoalueen hankkeet sekä YVA-menettelyiden ajantasaisuuden ja yhteisvaikutuksissa huomioitua hankkeet.

K: Tuulivoimahankkeissa tulee usein esille linnustovaikutukset ja varsinkin metsäkanalinnut. Miten ne on tässä hankkeessa huomioitu?

V: YVA-menettelyssä on kartoitettu soidinalueita ja huomioitu herkkiä alueita esimerkiksi johtimien varoitusmerkeillä.

Suomessa ei tietävästi ole tehty metsäkanalintujen osalta "soidinaluekarttaa". Metsäkanalinnut törmäävät enemmän pylväiden haruksiin kuin johtimiin. Lievennyskeinona on tehty harusten merkkausta esim. muovimerkeillä. Jokaiseen harukseen tulee nykyisin merkki.

K: Jos 220 kV johto puretaan, poistetaanko kaikki rakenteet tällöin?

V: Jos voimajohtoa ei enää tarvita eikä korvata uudella, niin tällöin voidaan vanha johto purkaa. Ensin poistetaan johtimet, sitten pylvää ja lopuksi perustuksista vähintään maanpäälliset osat.

K: Jos tuulivoimayhtiö tekee liityntälinjan, niin onko heilläkin pakkolunastusoikeus?

V: Tähän asti näin on menetelty.

Kainuu on tällä hetkellä sähköntuotannon suhteen sähköomavarainen. Mutta kun siirrymme pois fossiilisista energiantuotantomuodoista, niin tällöin Kainuu ei ole energiaomavarainen. Nämä ovat poliittisia keskusteluja.

Kysymysten tauotessa Mika Kuivalainen Fingridiltä kertoi hankkeen rakentamisesta:

Kun on saatu lunastuslupa, suoritetaan puuston poisto. Samaan aikaan käynnistyy rakentamistyöt, yleensä talvella, ensin perustukset. Sitten on tauko. Seuraavassa vaiheessa pystytetään pylvää, jonka jälkeen tauko. Seuraavana talvena vedetään johtimet pylväiden väliin.

6 Tilaisuuden päättäminen

Tilaisuus päätettiin klo 19.47. Tämän jälkeen yleisöllä oli vielä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti Fingridin ja Sitowisen asiantuntijoiden kanssa klo 20.00 saakka.

